

9 వ తీరగతి తెలుగు

ప్రాజెక్టు పేరు

పార్యంత వ్యాకరణం

జట్టు కృత్యం: తెలుగుతీర్తి విభాగము, 9. బి.సెక్టర్

జిల్లా పీఠిషీత్ ఉన్నతీ పారోశాల, వెదురుపావులూరు, (ముస్తాబాద్)

గొన్నవరం మండలం, కృష్ణాజిల్లా.

తెలుగు - ప్రాజెక్టు పని - 3

అంశం : పాఠ్యాంశ వ్యాకరణం
9 వ అరగతి బి సెక్షన్

బట్టు కృత్రం : తెలుగు తల్లి విభాగం

బట్టు సభ్యులు : బి. రమ్య, కె. రాజి, కె. తనూజ, యమ్. హేమత్రీ,
కె. విజయ లక్ష్మి, సి. హెచ్. యమునత్రీ, డి. తిరుమల పేణి,
యమ్. స్రవంతి, పి. శ్రావ్య, యమ్. ప్రేమ కుమారి.

తెలుగు ప్రాజెక్టు పని - 3
తెలుగు తల్లి విభాగం
IX B/S

అంశం : పాఠాంత వ్యాకరణం
శీర్షిక : తెలుగు వ్యాకరణం

సమాచారం సేకరించిన తేదీలు : 10/10/18 నుండి 15/10/18 వరకు

సమాచారం సేకరించిన విధానం : తెలుగు వాచకం, స్టడీ మెటీరియల్, అంతర్జాలం

గ్రహించిన విషయం : వ్యాకరణం సులభంగా అర్థం చేసుకోవడం,
క్రమ పద్ధతిలో అవగాహన చేసుకోవడం.

ప్రదర్శన : 23/10/18

విద్యార్థుల సంతకం

బి. రమ్య, కె. రాజీ, కె. తనూజు
హేమ శ్రీ, విజయలక్ష్మి

ఉపాధ్యాయుని సంతకం.
జె. లక్ష్మీకాంత్.

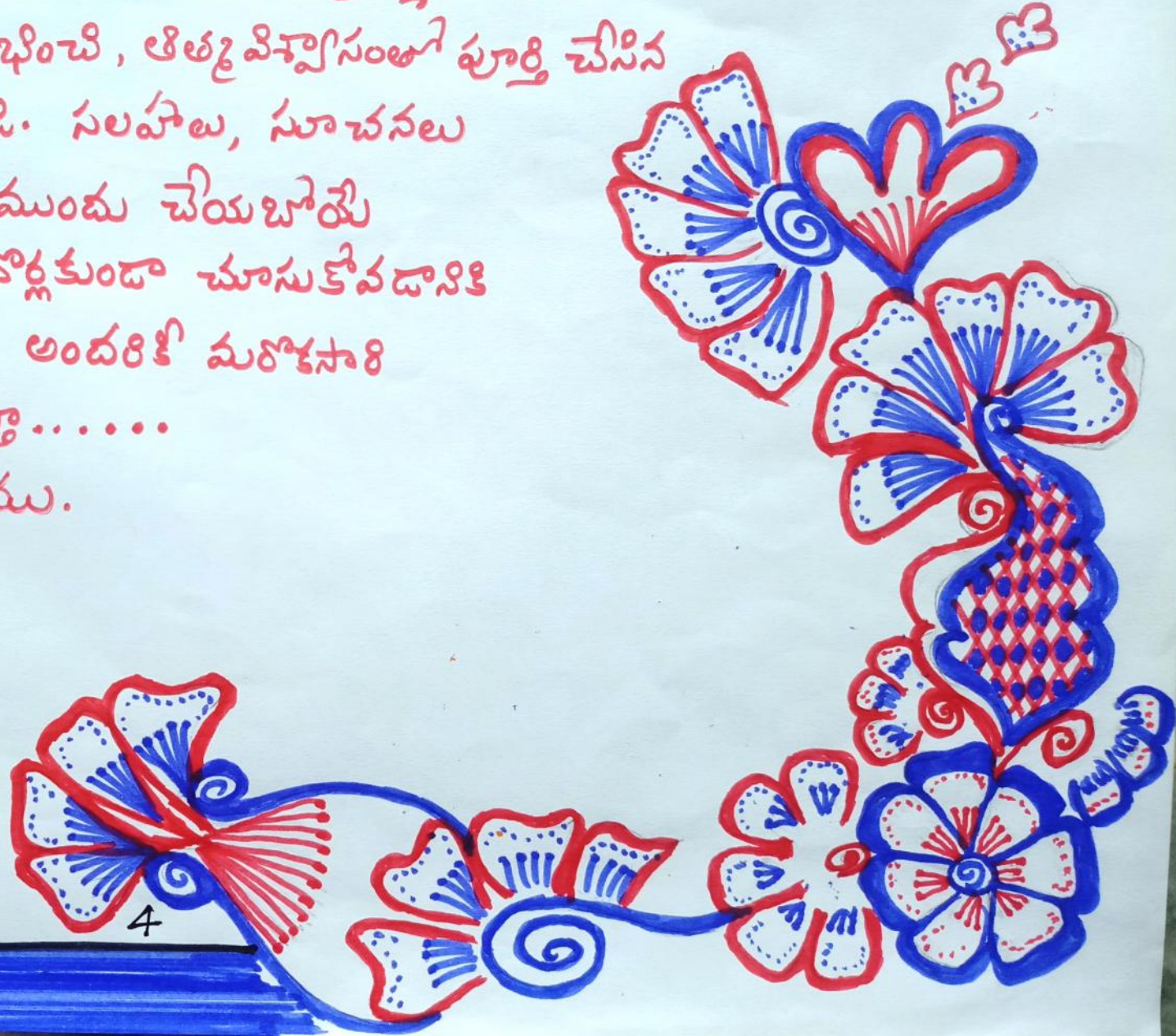
అందరికీ నమస్కారం!

మేము కృష్ణాజిల్లా గన్నవరం మండలంలో జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల వెదురుపావులూరు (ముస్తాబాద్)లో 9వ తరగతి బి.సెక్షన్ చదువుతున్నాము.

మాకు 3వ ప్రాజెక్టుపనిగా మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులు అంకముగా "పాఠానింత వ్యాకరణం" చేయమన్నారు. అసలు వ్యాకరణమంటే భయపడేమాకు ప్రాజెక్టు చేయడమంటే ధైర్యం చాలలేదు. జట్టు కృత్యంగా చేయమన్నారు.

మా జట్టు పేరు "తెలుగు తల్లి విభాగం". మా తరగతిలోని ఇతర జట్టు సభ్యులకన్నా బాగా చేయాలని అనుకున్నాము. మా ఉపాధ్యాయుల సూచనలమేరకు మాకు తెలిసినంతవరకు ఈ ప్రాజెక్టుపని చేయగలిగాము. ఈ ప్రాజెక్టు చేయడానికి మాకు 10 రోజుల సమయం పట్టింది. కేవలం పాఠానింత వేసుక ఉన్న అభ్యాసాలనే తీసుకున్నాము. కొన్ని స్వీయరచన నోట్ బుక్ లోని అదనపు ఉదాహరణలు చేర్చాము.

ఈ ప్రాజెక్టు చేసిన తరువాత మా జట్టులో అందరం
 ఒక్కొక్క అంకాన్ని తీసుకుని తరగతే గదిలో ప్రదర్శించాము.
 ఎన్నో సందేహాలతో ప్రారంభించి, ఆత్మవిశ్వాసంతో పూర్తి చేసిన
 ఈ ప్రాజెక్టు పనిని చూడండి. సలహాలు, సూచనలు
 తెలియజేయండి. ముందు ముందు చేయబోయే
 ప్రాజెక్టు పనిలో తప్పులు దొర్లకుండా చూసుకోవడానికి
 మాకు అవకాశముంటుంది. అందరికీ మరొకసారి
 నమస్కారాలు తెలియజేస్తూ.....
 ప్రాజెక్టును ప్రదర్శిస్తున్నాము.

అర్థాలు

మన తరగతి తెలుగు వాచకంలాసి సూత్రపదాలకు, కఠిన పదాలకు అర్థాలు తెలుసుకోవాలి. పాఠ్యాంశం మేనకు పూర్తిగా అవగాహన కలగడానికి ముప్పాడలోని అర్థాలు మరియు పాఠాల బహు ఉన్న అర్థాలు తప్పక చదవాలి. మన తెలుగు వాచకంలాసి అర్థాలుకొన్ని ఇక్కడ గమనించండి.

అర్థాలు

1. అంకము = డిడి

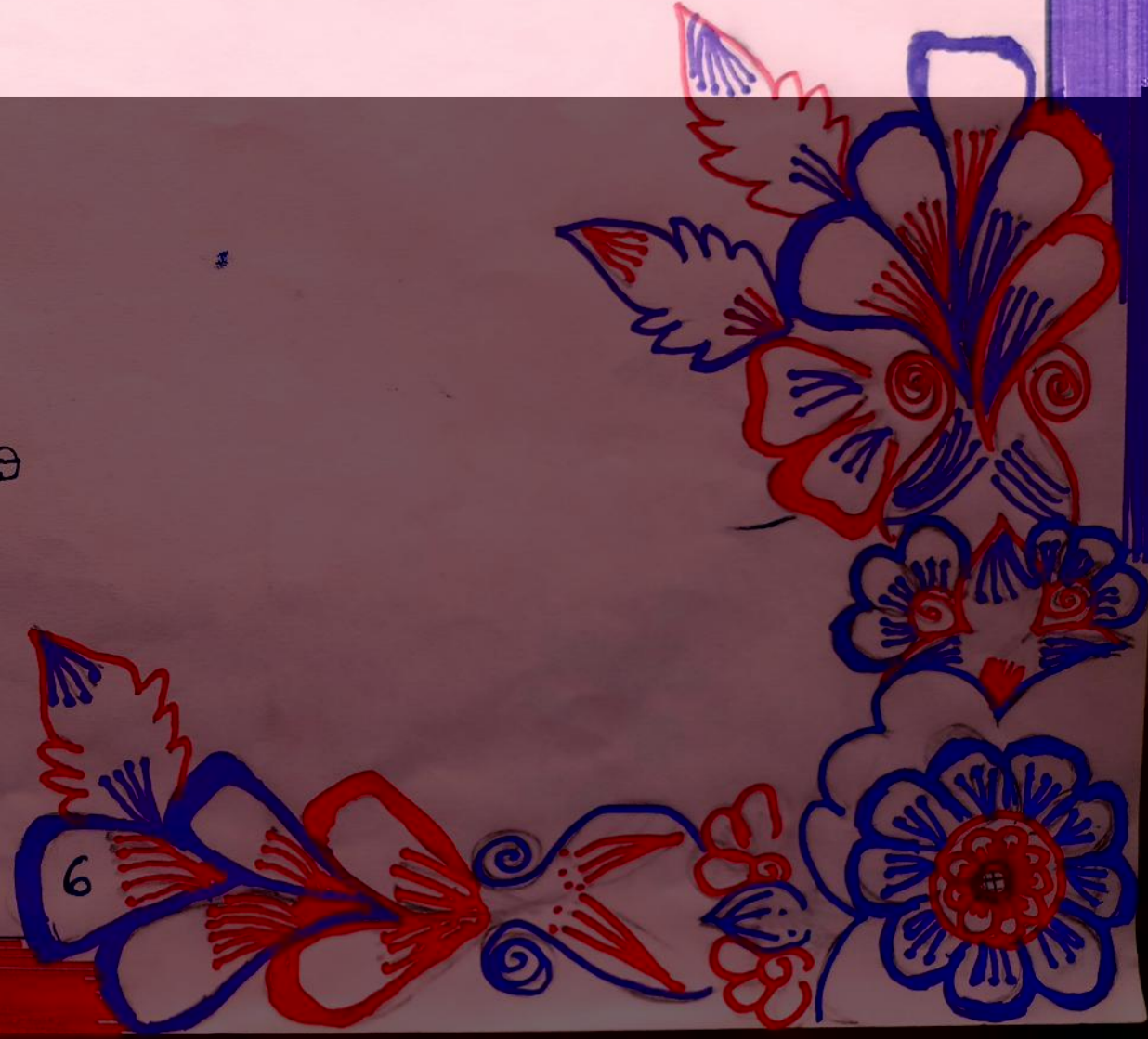
2. అంగన = స్త్రీ

3. అంగీకరించు = డిప్పుకొను

4. అక్షరం = నాశనం లేనిది

5. అనర్థం = వెలకట్టలేనిది

6. ఇసుపు = వేగం

7. అమరులు = దేవతలు

8. జిత్రజుడు = కొడుకు

9. భిష్యాయుత = ప్రేమ

10. ఇల = భూమి

11. తశిష్పితం = కోరిక

12. కంపం = వణుకు

13. కంక్ష్ = కోరిక

14. కుగ = దర్భ

15. గణైతింపక = లెకింపక, లెకింపట్టకుండా

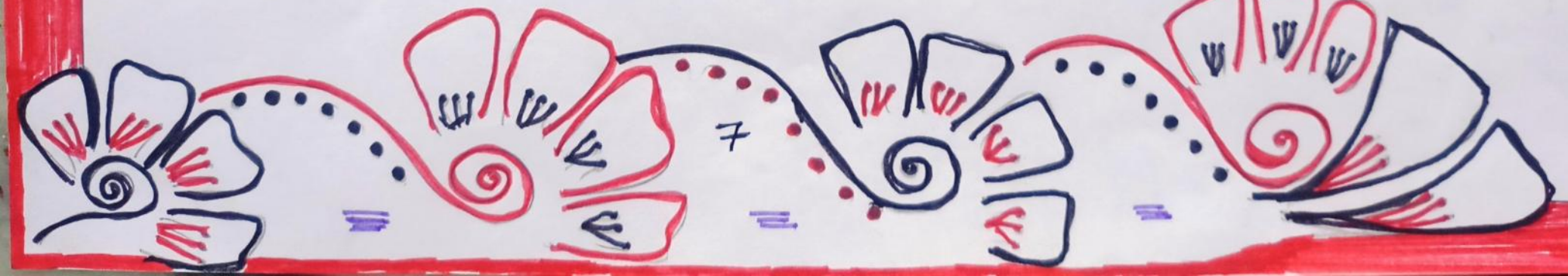
16. ఘనసౌరం = పచ్చకర్పూరం

17. చెలవు = అందం

18. తరుణం = సమయం

19. తావి = గువాసన

20. పయోనిధి = సమద్రం

21. పవి = వజ్రాయుధం, పిడుగు

22. పంక్తి = వరుస

23. పోరు = యుద్ధం

24. భుజంగం = పాము

25. భువనం = లోకం

26. భువి = భూమి

27. భ్రాంతి = తుమెద

28. భూత్పాడు = సేవకుడు

29. యూర్థం = తల

30. మాక్తికం = యుత్తరం

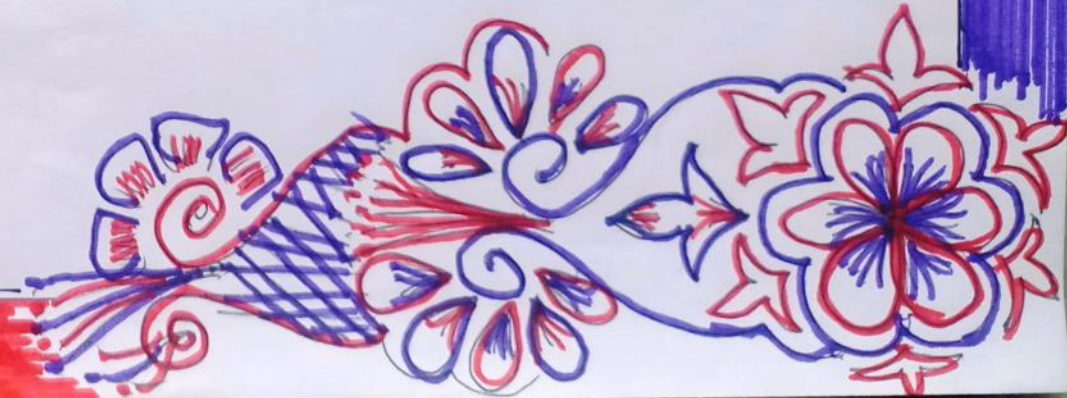
31. వడువచ్చం = ముద్రిపెట్టు

32. విరులు = పూలు

33. శుక్తి = ముత్యపు చిప్ప

34. గైలం = కొండ

35. సురం = దండ, మాల

పర్యాయపదాలు

ఒక పదానికి అదే అర్థాన్నిచ్చే మరొక పదాన్ని 'పర్యాయపదం' అంటారు. ఒక పదం యొక్క అర్థం మరొక పదం లేదా మరికొన్ని పదాల యొక్క అర్థాన్ని తెలియజేస్తాయి. ఒకే ఉనికిని, ఒకే స్థితిని తెలియజేసే వేరువేరు పదాలు "పర్యాయపదాలు"

పల్లాయపదాలు :

1. అంకయ

ఒడి, ఉత్సంగం

2. అంగన

స్త్రో, పడుతి, ఉవిద

3. అంబుజం

పద్మం, ఆమర, జలజం

4. అకూపారం

సముద్రం, పయోధి, జలధి

5. అయరులు

దేవతలు, సురలు

6. అమృతం

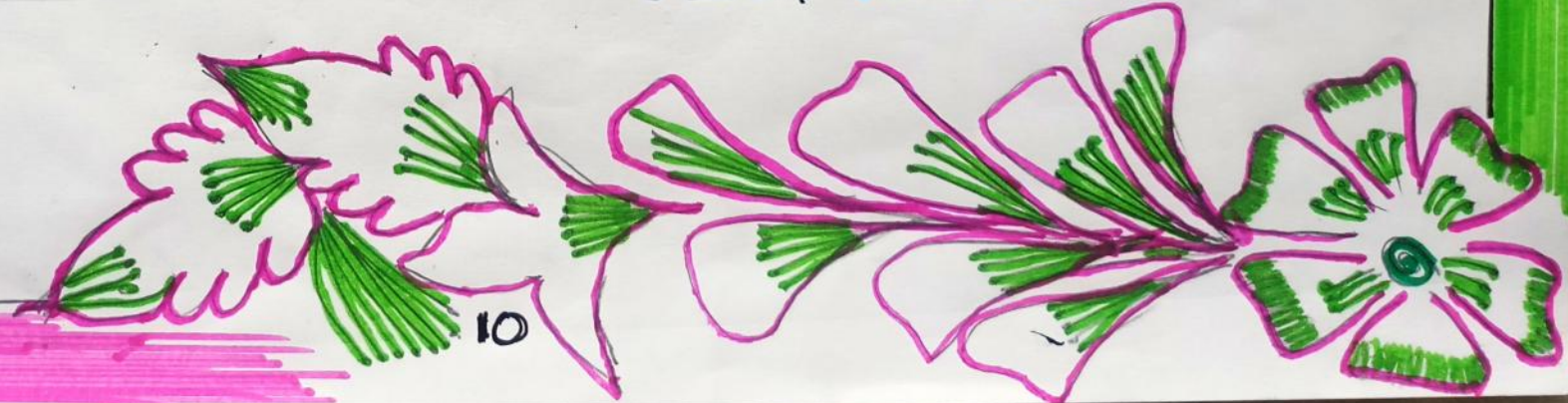
సుధ, పియూషం

7. అవని

భూమి, ధరణి

8. అత్తజుడు

కొడుకు, కుమారుడు.

9. భలు

10. భక్తి

11. కవిత్వం

12. కవితలు

13. కవితలు

14. కవిత్వం

15. కవిత్వం

16. కవిత్వం

17. కవిత్వం

18. కవిత్వం

19. కవిత్వం

భక్తులు, గీతులు

కవిత్వం, కవిత్వం

కవిత్వం, కవిత్వం

చెకలెల, బుధులు

చెకలెల, బుధులు

అక్షర, కవిత్వం, బుధులు [అక్షర, కవిత్వం]

కవిత్వం, బుధులు

కవిత్వం, బుధులు

కవిత్వం, బుధులు, కవిత్వం

కవిత్వం, బుధులు

కవిత్వం, బుధులు

20. అల్పం

21. తరు

22. దిక్కు

23. దివి

24. ధూర్జటి

25. నయనం

26. నిశుప్ర

27. నశుప్ర

28. నెయితి

29. అధికుడు

30. అవి

31. అంబాస్కం

అంబు, శంబు

రథం, బండి

దిశ, శీశ, కకుభకము

నభం, గగనం

అశువల, భుక్తులు, శివుడు

సేత్రం, కన్ను

బాలకుడు, శిశువు

రాజు, భూవల

కీర్తి, అంబారం

బాధుగారి, అంబుడు

అజ్ఞానముధం, కులీకం, అశని

సంహం, కంఠీరవం

32. యుగ

33. యోగ

34. యోగితం

35. భుజంగం

36. భువనం

37. భూసుతులు

38. యాతంగం

39. యాత్మయం

40. యుగలు

41. లలాటం

42. లలాటం

శార్ఙ్గాలం, యోగ్యం

ఉచ్చయతి, రవి

సమరం, సుగ్రామం

వాలాకనం, సర్పం

లోకం, రుగల్కం

విష్ణులు, ద్విజులు

గజం, వాస్తి

యన్తం, శిల్పం

జీమూతం, మబ్బు

స్రీ, ఇంటి, ఉయ్య

ఉయ్య, వైయ్య

43. వాణిజ్యం

44. యోగ్యం

45. యోగి

46. కైలా

47. స్థాయి

48. సరాలు

49. సతతం

వ్యాపారం , విహారి

ఇరుయలు , అనుచు

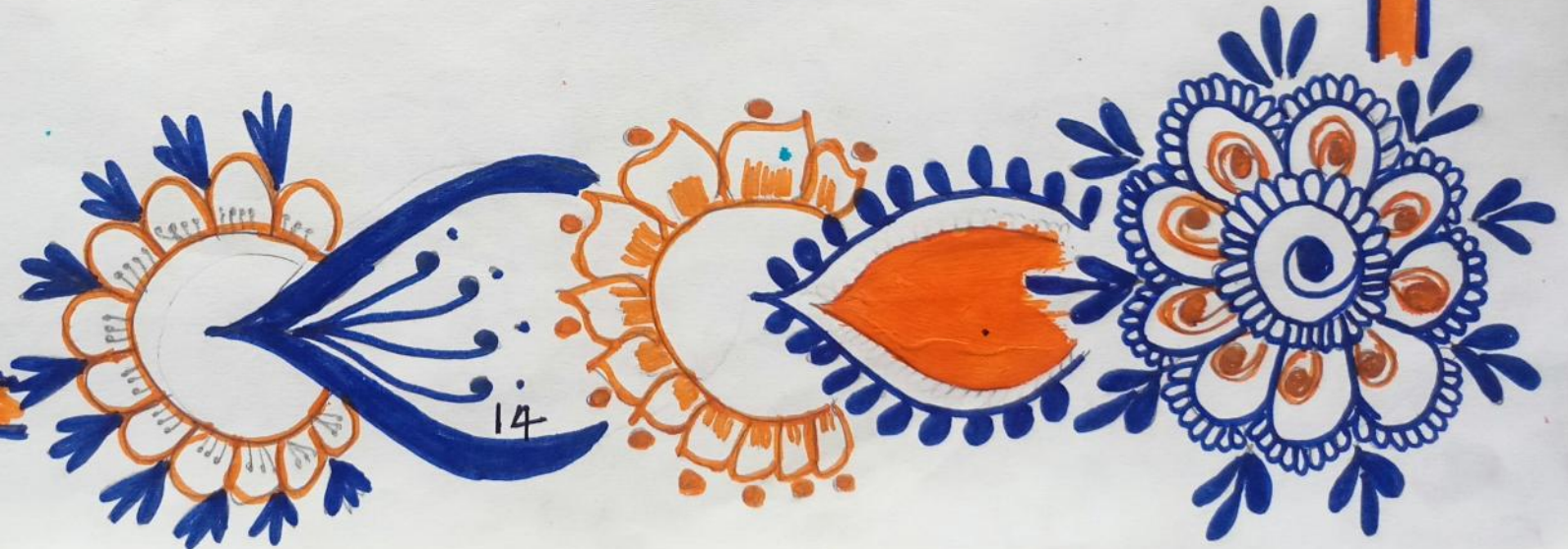
బ్రహ్మణి , చతురాననూడు

గిరి , పద్మలతం

సుత్రీ , స్త్రోత్రం

హాంబు , యాలాకలు

నీలంబరం , ఎల్లప్పుడు

నానార్థాలు

1. తింకము

పెడి, నాటకంలో పెక భాగం

2. తింగము

పెక దేశం, శరీరం, భాగం

3. తింబ

తిమ్మ, పార్శ్వతీ

4. తిక్కరం

పరబ్రహ్మం, నీరు, హిందూ

5. తిమ్మతం

నీరు, నెయ్యి, సుధ

6. తిహము

పగలు, తిహంకారం

7. తిష్ట

ఉత్తరువు, దండనం

8. తిష్ట

పరమాత్మ, ఋణి,

9. తిశ

కొరిక, దిక్కు

10. ఉచితం

రుసులులేనిది, తగినది

11. ఎఱుక

పరిచయం, నోద, తెలివి

12. కరణం

పనియట్లు, శరీరం

13. గజం

14. గుఱం

15. గురువు

16. జిలజం

17. జిలము

18. తనువు

19. తమము

వినుగు, మూడడుగుల
కొలత, ఎనిమిది అనే సంఖ్య
దారం, స్వభావం అల్లెతాడు
ఉపాధ్యాయుడు, తండ్రి, బ్రహ్మస్థితీ
యెనయాయ రక్షకుడు

చేప, తోమర, ఉప్పు, శంఖం,
నత్తగల్ల

నొక్క, పూర్ణాచల నక్షత్రం
యోగం, తోలు, సన్నం

దుఃఖం, చొక్కె, తమోగుణం.

20. ఆమ్మి

21. ఆలవెట్టు

22. తేజస్సు

23. తేరు

24. దిక్కు

25. దివి

26. ద్వయ్యి

27. డొర

28. డ్వారం

29. ధర

పద్మం , పద్మవ్యాహం

(ప్రారంభించు, ప్రస్తావించు

ప్రకాశం, ప్రభావం, మం క్రయం

రథం, కలుగు

దిశ, శరణు, వైపు

స్వర్గం, ఆకాశం, పాలపిట్ట

చూపు, కన్ను, బుద్ధి

రాజు, గొప్పవాడు, సయానుడు

వారికి, ఉపాయం

నేల, వెల

30. విధి

బ్రహ్మ, కాలం, భాగ్యం; కర్తవ్యం,
చేయవలసినది

31. విషం

నోరు, గరళం, అమరతొండ

32. శిఖి

సిగ, నెమలిసిగ, డాడ, సెగ

33. శిరం

తల, శిఖరం, సింహగం, ప్రధానం

34. శ్రుక్తి

ముత్యపు చెప్ప, గుర్రపుసుడి
శిఖం

35. శ్రో

లక్ష్మి, సంపద, వృద్ధి, విషం

36. హరి

విష్ణువు, కప్పకూతి, సింహం,
ఇంద్రుడు, సూర్యుడు

37. పుండరికం

పులి, తెల్లతామర, కప్ప, తోయమాకెడి

38. పొద్దు

సూర్యుడు, కాలం, దినం, ఊ:కాలం

39. భువనం

ఉదకం, జగం, భికాశం

40. మడుగు

అడుగు, వంగు, కలను

41. రక్తము

ఎర్రని రంగు, సెత్తురు, కుంకుమ, రాగి
అనురాగం కలది.

42. వంశం

పేణువు, కులము, పెద్దరు
సమూహం, పెన్నముక

వ్యుత్పత్త్యర్థాలు

1. అంబుజ నాభుడు

2. అకూపారం

3. అకరం
అ

4. అతిథి

పద్మమునాభియుండు కలవాడు [విష్ణువు]

కుత్సితముగాని దరిగల్గినది [సముద్రం]

నాశనం లేనిది [వర్ణం, పరబ్రహ్మం]

తిథి, వారం మొ॥ నియమాలు

లేకుండా ఇంటికి భోజనానికి వచ్చేవాడు

[తిగంతకుడు]

5. అత్తబుడు

6. అత్తపాణి
అత్త

7. అగ్ని

తనవల్ల పుట్టినవాడు [కుమారుడు]

భూమిని పాలించేవాడు [రాజు]

అగ్నిశంఖం సంవరించేది [అగ్ని]

8. గురువు

9. జలజాతం

10. జలధి

11. దాశరథి

12. మధువ్రతం

13. పంచాస్వరం

14. భూసురులు

అజానమునే అంధకారాన్ని పోగొట్టేవాడు

నేటినుండి పుట్టినది [పద్మం]

జలమును ధరించినది [సముద్రం]

దశరథుని కుమారుడు [రాముడు]

మధువు సేకరించడం వ్రతంగా కల్గినది
[అమృతం]

వెడల్పైన ముఖం కలది [సింహం]

భూమి మీద దేవతలు
[[బాహులు]]

15. భృంగం

నోలిమను భరించేడి [తుమ్మెద]

16. ధర

సమస్తాన్ని తనలో భరించేడి [భూమి]

17. ధుర్జటి

భారమైన డేడలు కలిగిన వాడు [శివుడు]

18. మోక్షికం

మొత్తంపు చెప్పనూడి వెడువబడునది [మొత్తం]

19. శారవంశి

శారమనె ధనుస్సు చేతియందు గలవాడు

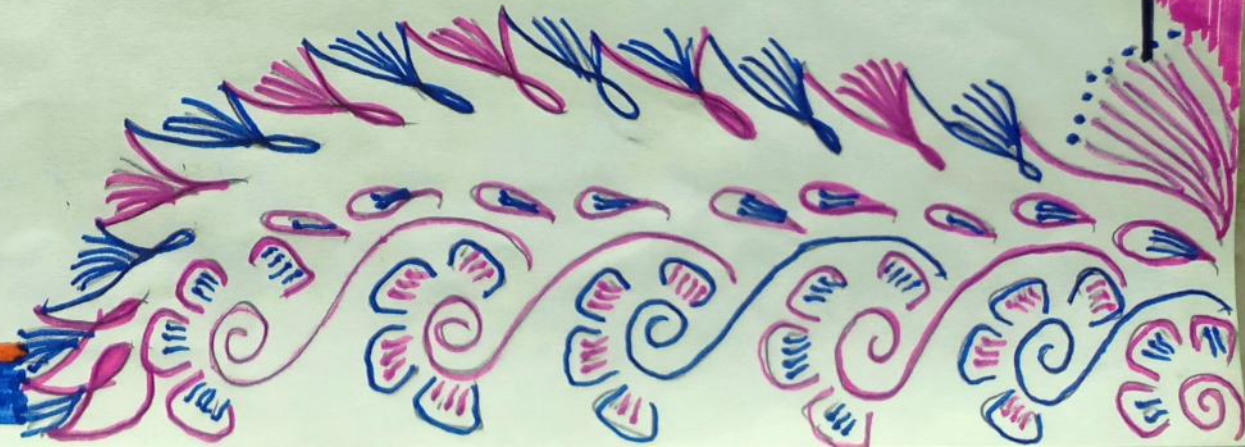
[విష్ణువు]

20. శైలం

శిలలను తనయందు కల్గినది [పర్యతం]

21. హస్తీ

హస్తం [తొండం] కుది [వీనుగు]

ప్రకృతి - వికృతి

సంస్కృతంలో సమానార్థనపదాలను 'తత్సమాలు' అని సంస్కృత ప్రాకృతములనూండి పుట్టినవి 'తద్భవములు' అంటారు. సంస్కృత, ప్రాకృత శబ్దాలను ప్రాకృతాలు లేదా పుకృతాలు అంటారు. తత్సమ, తద్భవ శబ్దాలను యకృతులు అంటారు. ప్రకృతి నుండి యేదో పాఠనవి యకృతి 'ప్రకృతి' శబ్దం వర్తాగము, వర్ణలీలం, వర్ణవ్యత్యయం, వర్ణాభివ్యం, రూపసామ్మం, పరిపాఠం పాఠదాన్వి. యకృతి' అంటారు.

ప్రకృతి - వికృతులు

ప్రకృతి

కార్జము
బంధువు
శిశువు
శ్రీ
గాసము
భూష
రాతి
పక్షి
విద్య
గృహము

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

వికృతి

కర్జము
బంధువు
శిశువు
సిరి
గాసము
బూస
రాతిరి
పక్షి
విద్య
గద్ద

సంజీవం
 అంకుస్త్రి
 తీరవి
 వ్యాధంకుం
 బుద్ధుడు
 ప్రాక్ష్యం
 ధర్మం

-
 -
 -
 -
 -
 -
 -

సంలసం
 పాలు
 తీరవి
 ఎద, ఎడద
 బుద్ధుడు
 ప్రాక్ష్యం
 దయ్యము

భయం _____

దేవుడు _____

శిలస్థం _____

విధి _____

సమాజం _____

నిజము _____

నాగియుము _____

రాజు _____

పుస్తకము _____

పులులు _____

దేవత _____

శిలనం _____

విధి _____

సాజం _____

నిక్కము _____

నాయము _____

రాయలు _____

పోత్తము _____

సంధులు

ప్రకృతిలోని అందాలను పరిష్కరించే వికాసరేఖలను తెలుగులో సంధి అంటారు. అవిగా మొదటిపదంలోని చివరి అచ్చులను రెండవ పదములోని మొదటి అచ్చులను తెలుగు భాషలో సంధిగా పరిచి అక్షరరచనలు నిర్వహిస్తారు. సంధులు సమ్యక్త సంధులు తెలుగు సంధులు అని ప్రధానముగా రెండు విధములు. దుసూ అంటుంటే సంధులను పరిశీలిస్తారు.

సంధులు

1. మహాత్మ్య
మహా + త్మ్య

[] సహజము సంధి []

2. చేయబాంధు
చేయ + బాంధు

[] సహజము సంధి []

3. కుభంజన
కుభంజు + జన

[] ఉత్పన్న సంధి []

4. పాలకనవిని
పాలక + విని

[] యదగమ సంధి []

5. సముయముది

సముయము + ఇది

[] ఉత్పన్న సంధి []

6. పోషంబుగ
పోషన్ + బుగ

[సంకరాదృశ సంధి]

7. మూరుంకము
మూ + ఉంకము

[యదౌగమ సంధి]

8. నిలువులుడ్డు
నిలువు + ఉడ్డు

[ఓగాంతు సంధి]

9. తానెదగ
తానె + దగ

[ఓగాంతు సంధి]

10. ఫణింకము
ఫణిం + కము

[సవరణ సంధి]
అం గం

11. పరమాన్నం

పరమ + న్నం

[సవరణం సరి
అ ఖం]

12. పంజాబ్

పంజ + బ్

[సవరణం సరి
అ ఖం]

13. పదాబంధం

పద + బంధం

[సవరణం సరి
అ ఖం]

14. ధనాధ్యక్షుడు

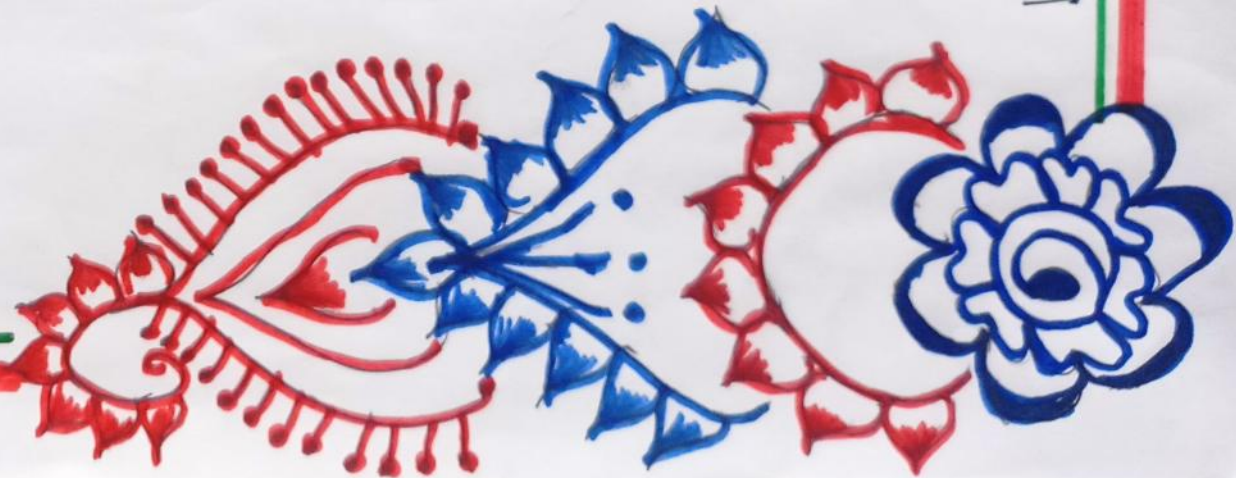
ధన + ధ్యక్షుడు

[సవరణం సరి
అ ఖం]

15. యాభ్యుత్పత్తి

యాభ్యుత్పత్తి + త్తి

[సుతా సరి]

16. సర్వోత్కృష్టం

సర్వ + ఉత్కృష్టం

[గుణా సయధి]

17. అభోజ్యములకు

అభోజ్యములు + ఔటు

[యణాదేశ సంధి]

18. కొవింబెకువ

కొవింబు + ఎకువ

[ఉకార సంధి]

19. భృత్యులకు

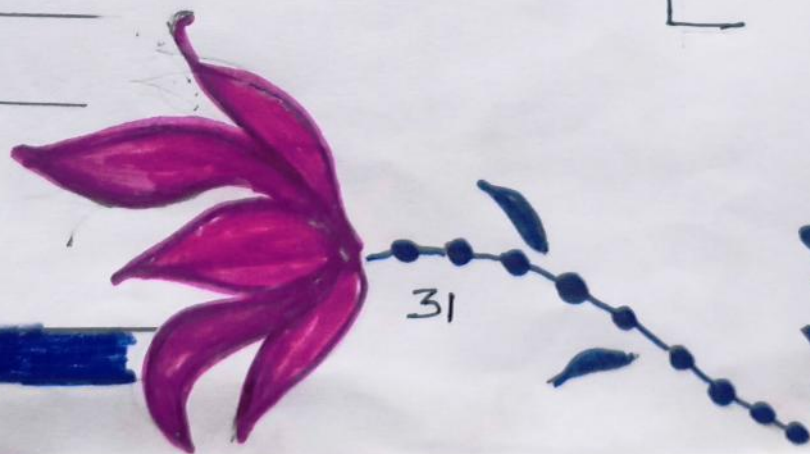
భృత్యులు + అకు

[ఉకార సంధి]

20. ప్రాప్త్యును

ప్రాప్త్యు + ను

[ఉకార సంధి]

21. రాజైనా

[ఒకానొక సూక్తి]

రాజు + నైనా

22. కివకివిత్రాభాషణ

[యువానకి సూక్తి]

కివకివిత్ర + భాషణ

23. నాయనకి

[నుణ సూక్తి]

నాయ + కి

[సవరణి సూక్తి]

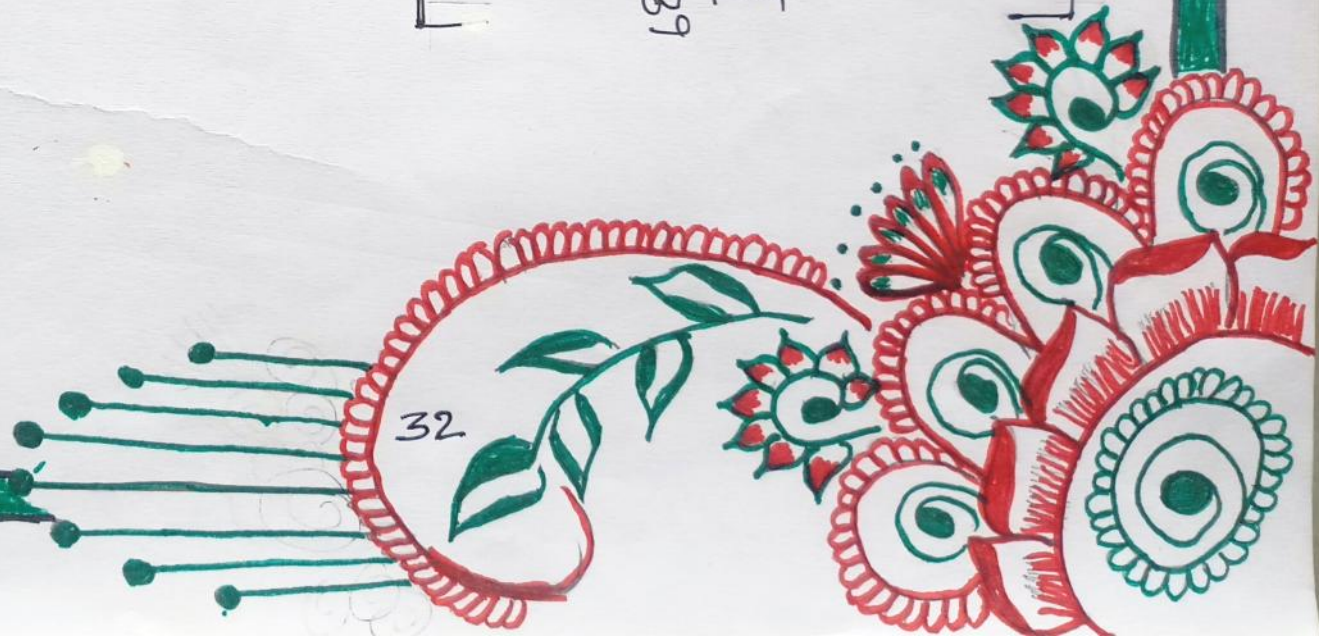
24. ధనాధ్యక్షులు

[శుభ్ర సూక్తి]

ధన + అధ్యక్షులు

25. సముదానాల్

సముల్ + నాల్

26. దినోత్సవం
దిన + ఉత్సవం

[జన్మ సంతోష]

27. వానస్పర్శం
వాన + స్పర్శం

[జన్మ సంతోష]

28. పులకేంద్రం
పులక + కేంద్రం

[ఉపాసన సంతోష]

29. పునఃసంకల్పం
పునః + సంకల్పం

[ఉత్సాహ సంతోష]

30. పునఃసంకల్పం
పునః + సంకల్పం

[ఉపాసన సంతోష]

31. క రుకురుకుకు
క రుకు + ఉరుకు

[రుకురుకు సూక్తి]

32. నికునియ్యకుల్యు
నికునియ్య + ఉల్యు

[రుకురుకు సూక్తి]

33. నిసులుడు
నిసు + డు

[రుకురుకు సూక్తి]

34. డ్యుకుకలు
డ్యుకుకలు + లు

[ల, ల, న, ల సూక్తి]

35. దీకలు
దీకలు + లు

[ల, ల, న, ల సూక్తి]

36. జీవితాన
జీవితము+న

[అ,ల,న,ల సయి]

37. రాష్ట్రాలు
రాష్ట్రము+లు

[అ,ల,న,ల సయి]

38. వృక్షాన
వృక్షము+న

[అ,ల,న,ల సయి]

39. గ్రంథాలు
గ్రంథము+లు

[అ,ల,న,ల సయి]

40. భయపడుట
భయము+పడుట

[పుచ్చుడి సయి]

41. రూపకం
రూపకం + అం

[దుష్ట సంధి]

42. ఎకాశయం
వి + కాశయం

[క్రొ సంధి]

43. ఎఱ్ఱాడు
వి + ఱాడు

[క్రొ సంధి]

44. ఇయ్యకూర్చి
కీ + య్యకూర్చి

[క్రొ సంధి]

45. అయ్యకూర్చి
కీ + య్యకూర్చి

[క్రొ సంధి]

46. భాగవలబ్ధి

భాగ + వలబ్ధి

[సుఖ సందర్భ]

47. సాంఘికత్యక్తి
సాంఘిక + త్యక్తి

[సుఖ సందర్భ]

48. కష్టత్యక్తి
కష్ట + త్యక్తి

[సుఖ సందర్భ]

49. యువార్థి
యువ + యువ

[సుఖ సందర్భ]

50. యువభాగము
యువ + భాగము

[సుఖ సందర్భ]

51. രാമുരവ്യ
രാമ + ഉരവ്യ

[ഭക്ത സന്ധി]

52. പൂർണ്ണി
പൂർണ്ണ + ഇ

[ഭക്ത സന്ധി]

53. സീതയർ
സീത + യർ

[ഭക്ത സന്ധി]

54. യുഗലർ
യുഗ + ലർ

[ഭക്ത സന്ധി]

55. പാർവതീദാസ
പാർവതീ + ദാസ

[ഭക്ത സന്ധി]

56. ഓടലൊട്ടു
ഓടല + റൊട്ടു

[ഓടല 'റൊട്ടു]

57. കൊടു
കൊടു + റൊട്ടു

[കൊടു 'റൊട്ടു]

58. കൊടു
കൊടു + റൊട്ടു

[കൊടു 'റൊട്ടു]

సమాసములు :-

“సమర్థులు అగు పదములకు పదములుట సమాసము” అని నిర్వచనం. వేరు వేరు అర్థములతో వచ్చిన పదములు కలిసి ఒకే అర్థమునిచ్చునట్లు వికమగుట సమాసము. సమాసములొని మొదటి పదమును ‘పూర్వపదము’ అని రెండవ పదమును ‘అర్థపదము’ అంటారు.

సమాసపదానికి గల అర్థాని తెలుసుకొనెడి విగ్రహావాక్యం మన తెలుగు వాచకం లొని సమాసాలు తెలుసుకుందాం

1. తల్లగుర్తం

తల్లదైనగుర్తం

[విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం]

2. మర్చి చెట్టు

మర్చి ఉను పేరుగల చెట్టు

[సంభాషణ ప్రావీణ్య కర్మధారయ సమాసం]

3. గంగా నది

గంగ ఉను పేరు గల నది

[సంభాషణ ప్రావీణ్య కర్మధారయ సమాసం]

4. భారతదేశం

భారతం ఉనే పేరుగల దేశం

[సంభాషణ ప్రావీణ్య కర్మధారయ సమాసం]

5. తేనెమాటు

తేనె వంట మాటు

[ఉపమాన పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం]

6. తనూలతే

లతే వంట తేనువు.

[ఉపమాన ఉత్తరపద కర్మధారయ సమాసం.]

7. చిగురుకేలు.

చిగురు వంట కేలు

[ఉపమాన పూర్వపద కర్మధారయ సమాసం]

8. కరకములు

కములు యిది కరములు

[ఉపమాన ఉత్తరము కర్మధారయ సమాసం]

9. నా సుతుడు

నా యొక్క సుతుడు

[య్యి తత్పరుష సమాసం]

10. ధీనరత్నయ

రత్నయ యిది ధీనువు

[ఉపమాన ఉత్తరము కర్మధారయ సమాసం]

11. ఉత్పాదకము

ఉత్పాదకము కావడం

[నష్టం తగ్గించు సమాసం]

12. రక్తమోక్షములు

రక్తమోక్షము, మోక్షము

[ద్వంద్వ సమాసం]

13. గోళాకార రేఖలు

గోళాకారమైన రేఖలు

[విశేషణ ప్రార్థన కర్మధారయ సమాసం]

14. చతుస్త్వనములు

నాలుగు స్తంభముల స్తంభములు

[ద్వంద్వ సమాసం]

లెంకొరములు

మొసపులకు ఇభరణములు మొదలుగాచటి నొండుత్పాది
 కలిగివచ్చే కావ్యములకు కూడ లెంకొరములు నొండుత్పాది
 కలిగిస్తాయి. కావ్యంలో వధ, కథనం, సన్నివేశం బట్టి కవులు
 లెంకొరాలు వ్రాయగిస్తారు. ఈ లెంకొరములు ముఖ్యంగా 2
 రకములు ① శబ్దాలంకారములు ② అర్థాలంకారములు మన
 వాచకంలోని లెంకొరాలు గుర్తు చేసుకుందాం.

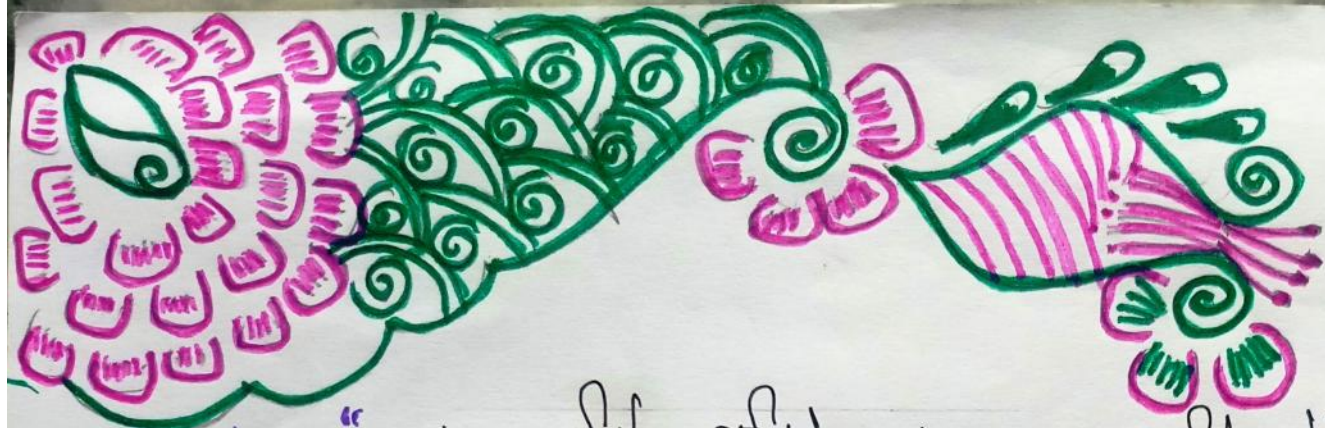
శబ్దాలంకారములు

వృత్త్యనువ్రాసాలంకారము

ఒకే పాల్ల పలుపాల్లు ఆ వృత్త్యను చెందిన (మరల మరల
 వచ్చిన) వృత్త్యనువ్రాసాలంకారం అంటారు.

ఉదా:- ఔఱి మఱి లొఱి బిఱిదిసి పరుయసు.

ఉదా:- "నాయనా! నేను నివేదనయ్యా అన్నానా! నీవు ననీదనయ్యా అన్నావా!"
 మొదటి వాక్యంలో 'అ' అక్షరం రెండవ వాక్యంలో 'న' అక్షరం అనేక స్థానాల్లో
 గణపడాల్సి వున్నట్లుగా ఉంటుంది.

:- అర్థాలంకారములు :-

* **దృష్టాంతాలంకారము:-**

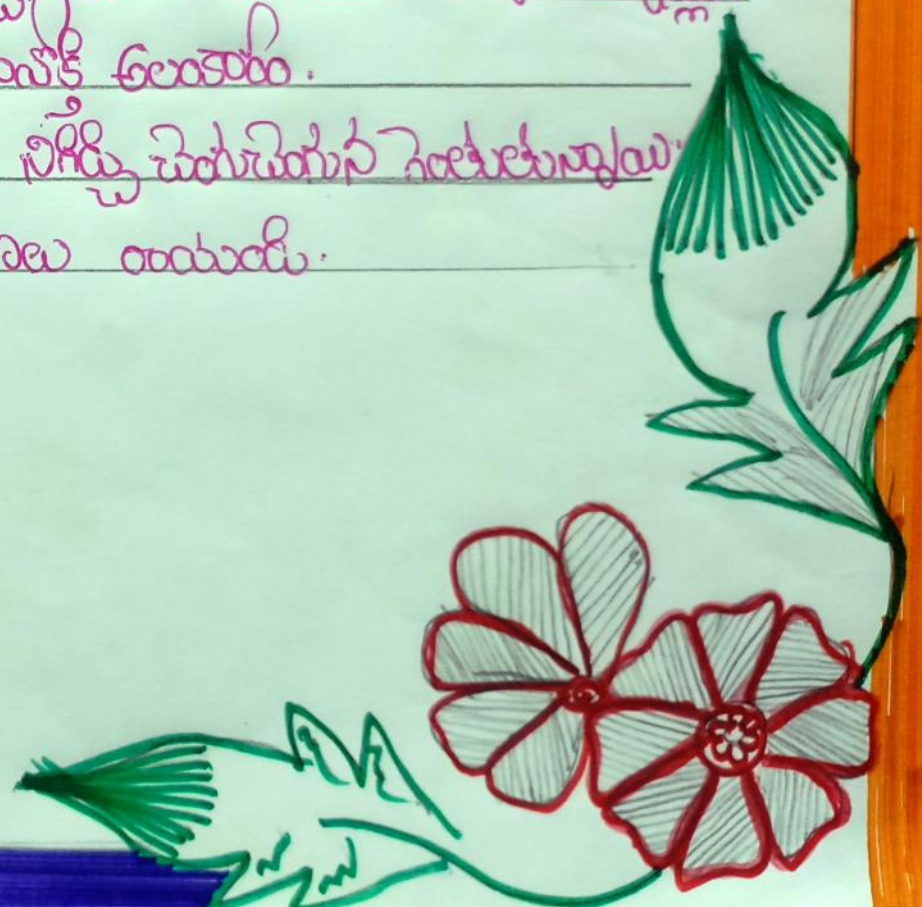
వాక్యాలకు బింబ ప్రతిబింబాల్పర (ఒక భావం అర్థం గావడానికి మరొక
 భావం అర్థంలో చూపించినట్లు) ఉంటే దానిని దృష్టాంతాలంకారం అంటారు.
 ఉదా:- ఏ నాశా నీవే కర్తవ్యమంటున్నావు - చంద్రుడే కాళినయ్యంటున్నాడు.

స్వభావోక్తి లక్షణం :-

విద్యునా విషయమునది ఉపదతి ఉపదక్షుగా వర్ణనా వానిది స్వభావోక్తి అంటారు.

ఉదా:- "యమనమనమనాట్టె - - - - - దయనగుణముల్లసల్లగన" ఈ పద్యంలో గొప్పయెవకకె కిడుకు యునదయిన్ననో పుట్టడని యుట్టుయుట్టుగా ఉండడని విరువియిది వోజుల యయిన్న కలనాడని కిట్టగా గట్టుని కుండొ తిరలేడిని - ఉన్నది ఉన్నట్టుగా చుకెని పదజాలలో వర్ణించారు. కనుక ఇది స్వభావోక్తి అంటారు.

ఉదా-2:- బింకలు బిత్తరచూపులు చూస్తూ చెవులు నిగిడ్చి చెరుచెరున గెలుకున్నాయి. స్వభావోక్తి అంటానకి రెండు ఉదాహరణలు ఇవ్వండి.

భండస్సు

* పద్య లక్షణమును తెలిపే శాస్త్రమును 'భండస్సు' అంటారు. మనం తరగతులవారిగా కొన్ని కొన్ని పద్యలక్షణాలను తెలుసుకుంటున్నాము. మన తెలుగు వాచకంలోని భండస్సు లక్షణాలను, ఉదాహరణలను మననం చేసుకుందాం.

* కొవ్వన శాంతిఁబొందుటయి కర్ణము దానది యిట్టులందె శ్రీ

భ	ర	వ	భ	భ	ర	వ
011	0110	111	011	011	010	10
కొవ్వన	శాంతిఁబొ	దుటయ	కర్ణము	దానది	యిట్టులు	డెశ్రీ

ఉత్సవాల - లక్షణాలు

ఈ పాదంలో 'భరన, భుభరవ' అను గణములు క్రమంగా వచ్చాయి కనుక ఇది ఉత్సవాల పద్యపాదం.

- * ఈ పద్యానికి నాలుగు పాదములు ఉంటాయి.
- * ప్రతి పాదములలో భరనభుభరవ లగ(య) తిన గణాలు ఉంటాయి.
- * మొత్తం పాదంలో 20 తిక్కరాలు ఉంటాయి.
- * 10వ తిక్కరము రుతిస్థానము మొదటి తిక్కరానికి 10వ తిక్కరానికి రుతిమైత్రీ
- * ప్రాసనిరుమము ఉండాలి.
- * ఉదాహరణ 2: " ఇట్టి మహానుభావులకు హింస యునల్లి కురవ వాషమత్ "

* పగయెడగించు టెంతయె శుభంబుతిలెన్పు యెడంగునే పగం "

న 	జ 0	భ 0	జ 0	జ 0	జ 0	ర 0 0
పగయ	డగించు	టెంతయె	శుభంబు	దిలెన్పు	యెడంగు	నేపగం

ఈ పాదాలి 'న జ భ జ జ ర' అను గణాల వరుసగా వచ్చాయి కనుక ౩౬

"చంపకమాల" పద్యపాదం

చంపకమాల - లక్షణం

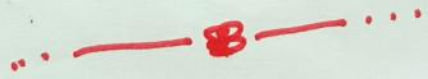
- * చంపకమాల పద్యానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.
- * ప్రతిపాదములోనూ "న-జ-భ-జ-జ-జ-ర" అనే గణములు ఉంటాయి
- * ప్రతి పాదంలో యొక్క 21 - అక్షరాలు ఉంటాయి
- * || ఏ అక్షరము యతిస్థానం
- * త్రోసినియెమెము ఉండాలి

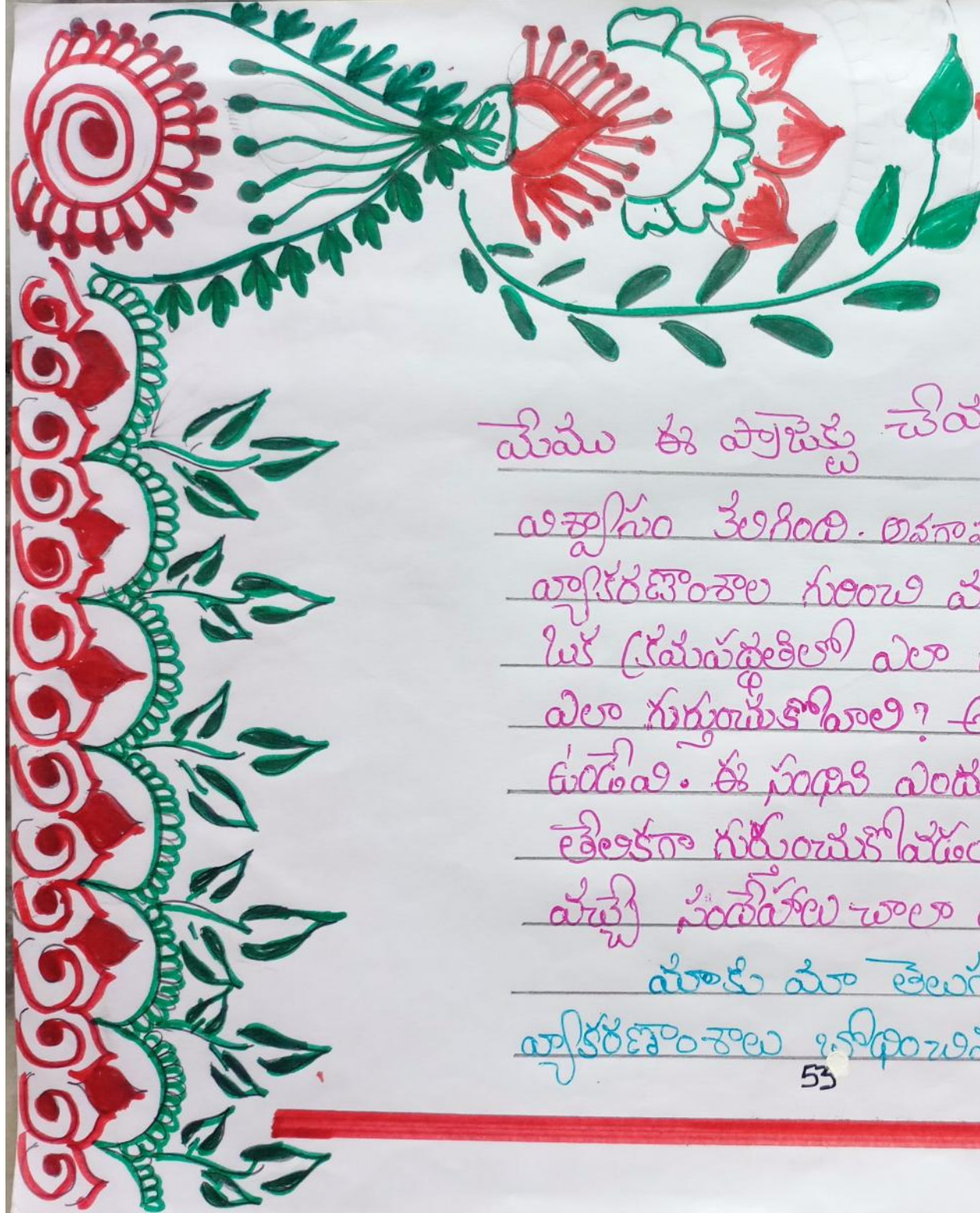
తేటగీతి:- ఇది ఉపజాతి పద్యం

- 1) ఈ పద్యానికి 4 పాదములుండును
- 2) ప్రతి పాదంలో 1 సూర్యగణం, 2 ఇంద్రగణాలు, 2 సూర్యగణాలు
వకుసగా మొత్తం 5 గణములుండును.
- 3) 4వ గణము మొదటి అక్షరం యతిస్థానం. యతికానీ ప్రాసయతికానీ
ప్రయోగించవచ్చు.
- 4) ప్రాస నియమాతేదు. నిషేధమాతేదు.

ఉదా:- శ్రమల తేకయె ఫలములు కుముక బోవు

^న శ్రమల	^క తేకయె	^మ ఫలములు	^న కుముక	^వ బోవు
సూర్యగణం	ఇంద్రగణం	ఇంద్రగణం	సూర్యగణం	సూర్యగణం

గ్రహించిన విషయాలు

యేమీ ఈ ప్రాజెక్టు చేయడం వలన మాకంతో అర్థం

అర్థమవుతుంది. తెలుగున బహుశా తెలుగునాడు.
ప్రాచీనకాలం నుండి మాకు చాలా భయం ఉంది.
మీ ప్రయత్నంలో ఎలా విలసిల్లిన చదువుకోవాలి?
విలా నుండి తెలుగునాడు? అనే సందేహాలు మాకు బాగా
ఉంది. ఈ సందేహం ఎందుకు ఇలా ఎదురవుతుంది? సమాసాలు
తెలుగునాడు నుండి తెలుగునాడు ఎలా? భారతీయ గణాంకాలలో
అర్థం సందేహాలు చాలా ఉంది.

మాకు మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులు
ప్రాచీనకాలం నుండి తెలుగునాడు తెలుగునాడు

తెలుగు సుర్తంబుకోసంబు అనియించు. ఈ ప్రాజెక్టు
చేశాకి పూర్తి అవగాహన కలగింది.

వ్యాకరణాంశాలకు చెందిన అర్థోపనామ మా ఉపాధ్యాయులు
ద్వారా తెల్పుకున్నాము. మా స్వీయరచనలో వ్యాకరణాంశాలకు చెప్పిన
లక్షణాలను అక్కడక్కడా ప్రాజెక్టులో రాశాము.

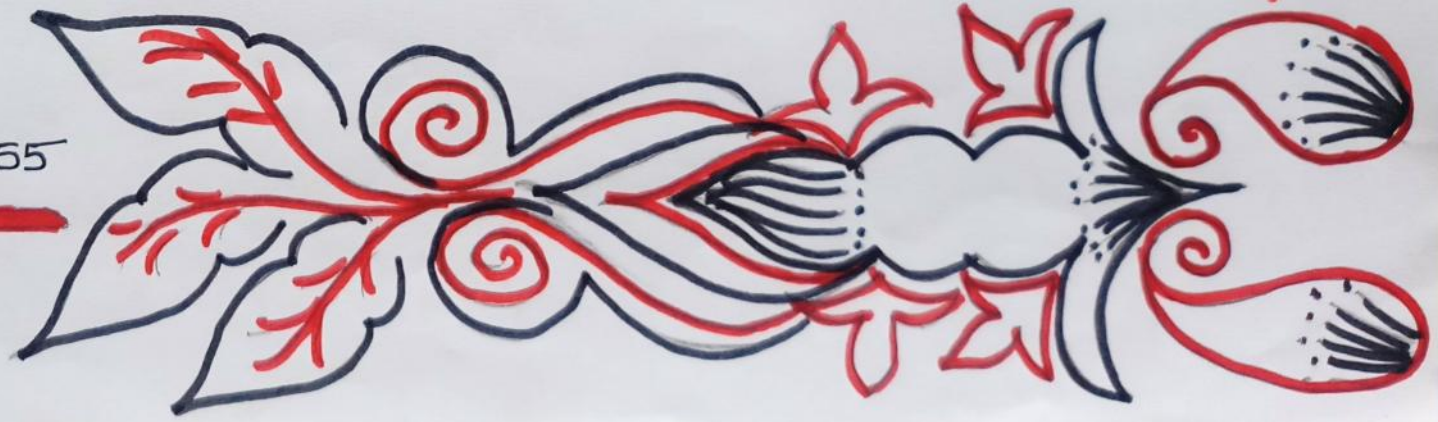
ఈ ప్రాజెక్టు చేయడం ద్వారా వేరని పర్యాయపదాలు కంటారు?
నానార్థాలు అట్టి వియిట? ప్రకృతి - అకృతులకు గల తేడా వియిట?
వ్యాకరణాంశాలను క్రమపద్ధతిలో గుర్తించడం ఇలాంటి అనేక అంశాలు
తెల్పుకున్నాము.

ఇటీవలంబు చేయబోయే ఏ ప్రాజెక్టు అని అయినా ఇంతేకన్నా
బాగా చేయబోయే నమ్మకం కలగింది. మంచి ప్రాజెక్టు చేశామనే
పూర్వం కలగింది. మనకు పాఠశాలలో 'పాఠ్య-బ'లో ఎక్కువ మార్పులు

తెచ్చుకోవడానికి ఈ ప్రాజెక్టును ఎంతో ఉపయోగపడతూంది అనిపించి,
 యాగ్రోకొంకాలకు చెందిన భూయోగకాలాన్ని బికి చాలా రాసుకోవడం
 వీలన చేయవచ్చును సులభంగా ఉంటుంది. ఇటువంటి - ఏక
 -రంగాల ఈ ప్రాజెక్టును చేయడం ద్వారా గ్రామీణులకు

మిత్రులూ! మనం పరస్పర అవగాహనతో ఇటువంటి మంచి ప్రాజెక్టుల చేద్దాం. మన స్నేహ బంధాన్ని
 పెంచుకుందాం. చదువులో ఆసక్తికరమైన వాటిని ప్రహసనం. సంఘటితుగా, సమైక్యంగా మెలగుదాం
 మంచి విద్యార్థులుగా పేరు తెచ్చుకుందాం. తల్లిదండ్రుల ప్రకలకు, మన ప్రకయ సాధనకి ఇక్కడే
 చక్కని పునాది వేసుకుందాం.

మరలా మంచి ప్రాజెక్టు పనిలో మీ ముందుకు వచ్చి, మమ్మల్ని దండో అలరించాలని
 కోరుకుంటూ..... మమ్మల్ని ప్రదరించి, ప్రకేర్పదిస్తారని కోశిస్తూ.....

ముగింపు

మేము మా తరగతిలోని బిట్టులతో ఉత్తమ విద్యార్థులను బట్టుగా
మా "తెలుగుత్ల విభాగం" యెలగిడానికి కృషిచేశాము. బిట్టులని
సభ్యులుదరం పెరి ప్రకాశికగా ఎంచుకున్న పనికాక తోటిసభ్యులకు
సూకరించాం. ఏదరం కువడి మాకు తెలుసంతవరకు చేశాము
విప్లవకర్మలు మా తెలుగు ఉపాధ్యాయుల సూచనలు తిసుకున్నాము
తప్పులు సవరించుకున్నాము. కానీ కొన్ని తప్పులు ఉండవచ్చు.
మన్నించగలరు.

మా బిట్టులని ఎవరెవరము ఈ ప్రకాశికాంశాలు చేశామా ఏదరు
వాటిని తరగతిలో ప్రచురించాము. మా ఉపాధ్యాయుల వారి నుండి
తోటి విద్యార్థులనుండి మంచి స్పందన వచ్చింది. మా కష్టానికి
తగిన గుర్తింపు వచ్చినందుకు మా కెంతో ఆనందం కలిగింది.

బివికలో, పెద్ద మనసులో ఈ ప్రాజెక్టును వీక్షించినందరికీ....
సహకరించిన జట్టు సభ్యులకు, మిత్రులకు.....

ఇంతమంచి ప్రాజెక్టును మాచేత ప్రదర్శింపజేసిన
మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులు శ్రీ జోస్యుల లక్ష్మీకాంత్ గారికి

ధన్యవాదములు

9 వ తరగతి బి సెక్షన్ తెలుగులో విభాగం

జి.ప.ఉ. పాఠశాల వెదురు పావులూరు (మస్తాబాద్)
గన్నవరం మండలం, కృష్ణాజిల్లా

ధన్యవాదములు

అక్షరార్చన.కామ్

*For More updates
Please Visit Our Website*

akshararchana.com